

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เพื่อวิเคราะห์บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพในมหาวิทยาลัยของรัฐตาม ทฤษฎีของวินสตันและคณะ (Winston et. al, 1988) ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ และนิสิต นักศึกษาในมหาวิทยาลัยจำกัดรับสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน 5 แห่ง ในส่วนภูมิภาค เป็นมหาวิทยาลัยประชากรที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค ซึ่งจัดตั้งมาแล้วไม่ต่ำกว่า 25 ปี และมีการเรียนการสอนครอบคลุมทุกสาขาวิชา ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในส่วนกลางสุ่มแบบง่ายได้มหาวิทยาลัยเป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจัดตั้งมาแล้วไม่ต่ำกว่า 25 ปี ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหิดล (ดังตารางที่ 1) ประกอบด้วยคณะต่าง ๆ ดังนี้ คณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ คณะสหเวชศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะเทคนิคการแพทย์ และ คณะสาธารณสุขศาสตร์ ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โดยแบ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. ประชากร ผู้บริหาร จำนวน 32 คน ได้แก่ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ จำนวน 5 คน และรองคณบดีหรือมีช่้ายคณบดีฝ่ายวิชาการ จำนวน 27 คน (ดังตารางที่ 1)

2. กลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1 อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ จากมหาวิทยาลัย 5 แห่ง 27 คณะวิชา ได้จำนวนประชากรทั้งหมด 2,052 คน (ดังตารางที่ 1) ผู้วิจัยได้ใช้ตัวเลข ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Yamane ที่มีความเชื่อมั่น 95% และมีความคลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน 10 % จะต้องได้กลุ่มตัวอย่างไม่ต่ำกว่า 95 คน (อ้างอิงใน อุกุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน, 2532) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปจำนวน 333 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา จำนวน 218 ฉบับ คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 65.47 ซึ่งมากกว่าจำนวนขั้นต่ำสุดที่กำหนดไว้ ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 218 คน

ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ซึ่งจัดแบ่งตามมหาวิทยาลัย คณะวิชา และชั้นปี ตามสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ตัวแทนที่แท้จริงสุ่มตัวอย่างอีกครั้งตามวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ในแต่ละชั้นปี (ดังตารางที่ 2)

2.2 นิสิตนักศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ จากมหาวิทยาลัย 5 แห่ง 27 คณะวิชา ได้จำนวนประชากรทั้งหมด 14,043 คน (ดังตารางที่ 1) ผู้วิจัยได้ใช้ตัวเลขขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Yamane ที่ความเชื่อมั่น 95% และมีความคลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน 10 % จะต้องได้กลุ่มตัวอย่างไม่ต่ำกว่า 99 คน (อ้างอิงใน อุตุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน, 2532) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปจำนวน 385 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาจำนวน 385 ฉบับ คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 100.0 ซึ่งมากกว่าจำนวนขั้นต่ำสุดที่กำหนดไว้ ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตนักศึกษาในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 385 คน

ผู้วิจัยจึงสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ซึ่งจัดแบ่งตามมหาวิทยาลัย คณะวิชา และชั้นปี ตามสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ตัวแทนที่แท้จริงสุ่มตัวอย่างอีกครั้งตามวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ในแต่ละชั้นปี (ดังตารางที่ 2)

จากกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการและนิสิตนักศึกษา จำนวน 5 มหาวิทยาลัย 27 คณะวิชา ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามจำนวน 718 ฉบับ และได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 603 ฉบับ (ร้อยละ 83.98) จำแนกเป็นแบบสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ จำนวน 218 ฉบับ และแบบสอบถามนิสิตนักศึกษา จำนวน 385 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 65.47 และ 100.0 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 3)

ตารางที่ 1 ผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ นิสิตนักศึกษา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพจำแนกตามมหาวิทยาลัย และคณะวิชา

มหาวิทยาลัย/คณะ	ผู้บริหาร		อาจารย์ ที่ปรึกษา วิชาการ	นิสิตนักศึกษา						
	รอง- อธิการบดี	รอง- คณบดี		ปี 1	ปี 2	ปี 3	ปี 4	ปี 5	ปี 6	รวม
	1	5		317	579	538	529	513	482	316
จฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	1	5	317	579	538	529	513	482	316	2,957
- คณะแพทยศาสตร์		1	115	162	180	167	137	162	154	962
- คณะทันตแพทยศาสตร์		1	66	109	92	92	94	96	100	589
- คณะเภสัชศาสตร์		1	64	178	151	153	150	150	-	782
- คณะสัตวแพทยศาสตร์		1	60	80	70	73	87	74	62	446
- คณะสหเวชศาสตร์		1	12	50	45	44	45	-	-	184
มหาวิทยาลัยมหิดล	1	6	572	869	785	667	705	325	236	3,587
- คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล		1	324	228	178	164	172	184	183	1,109
- คณะทันตแพทยศาสตร์		1	41	76	65	62	62	53	53	371
- คณะเภสัชศาสตร์		1	75	112	120	106	110	88	-	536
- คณะพยาบาลศาสตร์		1	43	217	178	157	166	-	-	718
- คณะเทคนิคการแพทย์		1	45	124	126	81	85	-	-	416
- คณะสาธารณสุขศาสตร์		1	44	112	118	97	110	-	-	437
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	1	5	521	654	594	554	548	296	201	2,847
- คณะแพทยศาสตร์		1	309	154	132	129	119	128	126	788
- คณะทันตแพทยศาสตร์		1	36	100	94	74	100	76	75	519
- คณะเภสัชศาสตร์		1	50	119	105	94	99	92	-	509
- คณะพยาบาลศาสตร์		1	69	131	123	138	113	-	-	505
- คณะเทคนิคการแพทย์		1	57	150	140	119	117	-	-	526

ตารางที่ 1 (ต่อ)

มหาวิทยาลัย/คณะ	ผู้บริหาร		อาจารย์ ที่ปรึกษา วิชาการ	นิสิตนักศึกษา						
	รอง- อธิการบดี	รอง- คณบดี		ปี 1	ปี 2	ปี 3	ปี 4	ปี 5	ปี 6	รวม
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	1	7	321	689	596	556	572	227	193	2,833
- คณะแพทยศาสตร์		1	17	148	108	107	115	100	99	677
- คณะทันตแพทยศาสตร์		1	44	68	89	69	66	45	57	394
- คณะเภสัชศาสตร์		1	32	100	85	92	95	50	-	422
- คณะสัตวแพทยศาสตร์		1	55	62	61	54	56	32	37	302
- คณะพยาบาลศาสตร์		1	101	162	135	134	130	-	-	561
- คณะเทคนิคการแพทย์		1	37	84	68	61	71	-	-	284
- คณะสาธารณสุขศาสตร์		1	35	65	50	39	39	-	-	193
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	1	4	321	437	350	338	355	217	122	1,819
- คณะแพทยศาสตร์		1	178	129	93	98	105	93	87	605
- คณะทันตแพทยศาสตร์		1	37	37	33	35	37	38	35	215
- คณะเภสัชศาสตร์		1	39	119	117	100	101	86	-	523
- คณะพยาบาลศาสตร์		1	67	152	107	105	112	-	-	476
รวม	5	27	2,052	3,228	2,863	2,644	2,693	1,547	1,068	14,043

ตารางที่ 2 อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ นิสิตนักศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามมหาวิทยาลัยและคณะวิชา

มหาวิทยาลัย/คณะ	อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ		นิสิตนักศึกษา		รวม	
	ประชากร	ตัวอย่าง	ประชากร	ตัวอย่าง	ประชากร	ตัวอย่าง
<u>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</u>	317	51	2,957	81	3,274	132
- คณะแพทยศาสตร์	115	19	962	26	1,077	45
- คณะทันตแพทยศาสตร์	66	10	583	16	649	26
- คณะเภสัชศาสตร์	64	10	782	22	846	32
- คณะสัตวแพทยศาสตร์	60	10	446	12	506	22
- คณะสหเวชศาสตร์	12	2	184	5	196	7
<u>มหาวิทยาลัยมหิดล</u>	572	93	3,587	98	4,159	191
- คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล	324	53	1,109	30	1,433	83
- คณะทันตแพทยศาสตร์	41	7	371	10	412	17
- คณะเภสัชศาสตร์	75	12	536	15	611	27
- คณะพยาบาลศาสตร์	43	7	718	20	761	27
- คณะเทคนิคการแพทย์	45	7	416	11	461	18
- คณะสาธารณสุขศาสตร์	44	7	437	12	481	19
<u>มหาวิทยาลัยเชียงใหม่</u>	521	85	2,847	78	3,368	163
- คณะแพทยศาสตร์	309	50	788	22	1,097	72
- คณะทันตแพทยศาสตร์	36	6	519	14	555	20
- คณะเภสัชศาสตร์	50	8	509	14	559	22
- คณะพยาบาลศาสตร์	69	11	505	14	574	25
- คณะเทคนิคการแพทย์	57	10	526	14	583	24

ตารางที่ 2 (ต่อ)

มหาวิทยาลัย/คณะ	อาจารย์ที่ ปรึกษาวิชาการ		นิสิตนักศึกษา		รวม	
	ประจำกร	ตัวอย่าง	ประจำกร	ตัวอย่าง	ประจำกร	ตัวอย่าง
<u>มหาวิทยาลัยขอนแก่น</u>	321	52	2,833	78	3,154	130
- คณะแพทยศาสตร์	17	3	677	19	694	22
- คณะทันตแพทยศาสตร์	44	7	394	11	438	18
- คณะเภสัชศาสตร์	32	5	422	12	454	17
- คณะสัตวแพทยศาสตร์	55	9	302	8	357	17
- คณะพยาบาลศาสตร์	101	16	561	15	662	31
- คณะเทคนิคการแพทย์	37	6	284	8	321	14
- คณะสาธารณสุขศาสตร์	35	6	193	5	228	11
<u>มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์</u>	321	52	1,819	50	2,140	102
- คณะแพทยศาสตร์	178	29	605	17	783	46
- คณะทันตแพทยศาสตร์	37	6	215	6	252	12
- คณะเภสัชศาสตร์	39	6	523	14	562	20
- คณะพยาบาลศาสตร์	67	11	476	13	543	24
รวม	2,052	333	14,043	385	16,095	718

ตารางที่ 3 ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามมหาวิทยาลัย และคณะวิชา

ผู้ตอบแบบสอบถาม มหาวิทยาลัย/คณะ	อาจารย์ที่ ปรึกษาวิชาการ		นิสิตนักศึกษา		รวม		
	จำนวน ที่ส่งไป	จำนวน ที่ได้รับ	จำนวน ที่ส่งไป	จำนวน ที่ได้รับ	จำนวน ที่ส่งไป	จำนวน ที่ได้รับ	ร้อยละ
	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	51	45	81	81	132	126
- คณะแพทยศาสตร์	19	19	26	26	45	45	100.0
- คณะทันตแพทยศาสตร์	10	10	16	16	26	26	100.0
- คณะเภสัชศาสตร์	10	4	22	22	32	26	81.25
- คณะสัตวแพทยศาสตร์	10	10	12	12	22	22	100.0
- คณะสหเวชศาสตร์	2	2	5	5	7	7	100.0
มหาวิทยาลัยมหิดล	93	52	98	98	191	150	78.53
- คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล	53	20	30	30	83	50	60.24
- คณะทันตแพทยศาสตร์	7	7	10	10	17	17	100.0
- คณะเภสัชศาสตร์	12	4	15	15	27	19	70.37
- คณะพยาบาลศาสตร์	7	7	20	20	27	27	100.0
- คณะเทคนิคการแพทย์	7	7	11	11	18	18	100.0
- คณะสาธารณสุขศาสตร์	7	7	12	12	19	19	100.0
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	85	51	78	78	163	129	79.14
- คณะแพทยศาสตร์	50	16	22	22	72	38	52.78
- คณะทันตแพทยศาสตร์	6	6	14	14	20	20	100.0
- คณะเภสัชศาสตร์	8	8	14	14	22	22	100.0
- คณะพยาบาลศาสตร์	11	11	14	14	25	25	100.0
- คณะเทคนิคการแพทย์	10	10	14	14	24	24	100.0

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ผู้ตอบแบบสอบถาม มหาวิทยาลัย/คณะ	อาจารย์ที่ ปรึกษาวิชาการ		นิสิตนักศึกษา		รวม		
	จำนวน ที่ส่งไป	จำนวน ที่ได้รับ	จำนวน ที่ส่งไป	จำนวน ที่ได้รับ	จำนวน ที่ส่งไป	จำนวน ที่ได้รับ	ร้อยละ
	<u>มหาวิทยาลัยขอนแก่น</u>	52	47	78	78	130	125
- คณะแพทยศาสตร์	3	3	19	19	22	22	100.0
- คณะทันตแพทยศาสตร์	7	7	11	11	18	18	100.0
- คณะเภสัชศาสตร์	5	5	12	12	17	17	100.0
- คณะสัตวแพทยศาสตร์	9	4	8	8	17	12	70.59
- คณะพยาบาลศาสตร์	16	16	15	15	31	31	100.0
- คณะเทคนิคการแพทย์	6	6	8	8	14	14	100.0
- คณะสาธารณสุขศาสตร์	6	6	5	5	11	11	100.0
<u>มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์</u>	52	23	50	50	102	73	71.57
- คณะแพทยศาสตร์	29	-	17	17	46	17	36.96
- คณะทันตแพทยศาสตร์	6	6	6	6	12	12	100.0
- คณะเภสัชศาสตร์	6	6	14	14	20	20	100.0
- คณะพยาบาลศาสตร์	11	11	13	13	24	24	100.0
รวม	333	218	385	385	718	603	83.98
		65.47		100.0			

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์โดยแบบสอบถาม คณะทำงาน 4 คน ร่วมกันสร้างขึ้น ส่วนแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีของวินสตันและคณะ ตลอดจนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการในเชิงพัฒนานิสิตนักศึกษา ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีของวินสตันและคณะมาวิเคราะห์เนื้อหา แล้วสร้างเป็นแบบสอบถาม 2 ชุด สำหรับอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการและนิสิตนักศึกษา แบบสอบถาม ทั้ง 2 ชุด แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบเลือกตอบและเติมคำ ซึ่งถามเกี่ยวกับหน่วยงานที่สังกัดหรือศึกษาอยู่ ชั้นปีที่ดูแลหรือศึกษาอยู่ ระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่เป็น อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ และจำนวนนิสิตนักศึกษาในความดูแล

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ เป็นคำถามเกี่ยวกับการ ประเมินพฤติกรรมการแสดงบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ 4 ด้าน คือ ด้านการแนะนำและให้คำปรึกษา ด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับนิสิตนักศึกษา และด้านการให้ความช่วยเหลือและประสานงาน โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบว่าได้มีการปฏิบัติหรือไม่ ปฏิบัติในบทบาทดังกล่าว โดยดึงคำสำคัญตามทฤษฎีของวินสตันและคณะเป็นหลักในการสร้างข้อคำถามในแบบสอบถาม นอกจากนั้นแบบสอบถามของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการมีคำถามปลายเปิด ให้ระบุบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการจำเป็นต้องเน้นสำหรับนิสิตนักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพในเรื่องหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน การปรับตัวของนิสิตนักศึกษา การศึกษาต่อ การหางานทำเมื่อสำเร็จการศึกษา จรรยาบรรณในวิชาชีพ ลักษณะของนิสิตนักศึกษาและความสัมพันธ์ ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตนักศึกษา

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ตามทัศนคติของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการและนิสิตนักศึกษา เป็นคำถามแบบเลือกตอบใช่หรือไม่ใช่และมีคำถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุปัญหาและอุปสรรคเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่กำหนดให้เลือกตอบ

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ และให้ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข แล้วจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามเพื่อทดลอง

4. นำแบบสอบถามฉบับชั่วคราวไปทดลองใช้กับอาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน 10 คน และนิสิตนักศึกษา จำนวน 30 คน จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ซึ่งเป็นสถาบันที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของข้อความและความเหมาะสมของ ภาษาที่ใช้

ผลจากการทดลองใช้สามารถสรุปประเด็นในการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

1. ส่วนใหญ่ใช้ภาษาฟุ่มเฟือยควรแก้ไขเพื่อให้ข้อความสั้น กระชับ และชัดเจนยิ่งขึ้น
2. ข้อคำถามบางข้อมี 2 ประเด็น ให้แยกออกมาเหลือเพียงข้อละหนึ่งประเด็น
3. ขยายความภาษาที่ใช้ให้ชัดเจนขึ้น เช่น ข้อ 18 "ข้อมูลเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา" ขยายความเพิ่มเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการเรียน กิจกรรม และสภาพส่วนตัว เป็นต้น
5. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วไปปรึกษา และขอความคิดเห็นจากอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยาลัยอื่นอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมก่อนที่จะนำไปใช้กับประชากร
6. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล
7. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยนำผลการวิเคราะห์ ข้อมูลจากแบบสอบถามของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการและนิสิตนักศึกษา ที่ได้ตอบเกี่ยวกับบทบาทของ อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ ที่ไม่ได้ปฏิบัติตามทฤษฎีของวินสตันและคณะมาเป็นกรอบในการสัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการให้สามารถดำเนินบทบาทได้อย่างเหมาะสมต่อไป โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปปรึกษาและขอความคิดเห็นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยาลัยอื่น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมก่อนจะนำไปใช้ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เริ่มเก็บแบบสอบถามตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึง เมษายน 2537 และสัมภาษณ์ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึง สิงหาคม 2537 โดยติดต่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารของ สถาบันที่เป็นกลุ่มประชากร

ผลของการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. แบบสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกด้วยตนเอง จำนวน 333 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ จำนวน 218 ฉบับ (ร้อยละ 65.47)
 2. แบบสอบถามนิสิตนักศึกษา ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกด้วยตนเอง จำนวน 385 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ จำนวน 385 ฉบับ (ร้อยละ 100.0)
- รวมแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมดจำนวน 718 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 603 ฉบับ (ร้อยละ 83.98)
3. แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารด้วยตนเอง โดยบันทึกเสียงตลอด การสัมภาษณ์ จำนวน 23 คน จากผู้บริหารทั้งหมด 32 คน (ร้อยละ 71.88)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบสอบถามทั้งของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการและนิสิตนักศึกษา นำมาวิเคราะห์ในลักษณะเดียวกัน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ วิเคราะห์แยกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการในภาพรวม โดยการแจกแจงความถี่และคำนวณค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการจำแนกตาม มหาวิทยาลัยส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มหาวิทยาลัยส่วนกลาง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยการแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ

การวิเคราะห์บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการทั้ง 2 ส่วนนี้ มีเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ถ้าอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการและนิสิตนักศึกษาคำตอบในแต่ละรายข้อไปในแนวทางเดียวกัน โดยฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้ร้อยละ 75 อีกฝ่ายหนึ่งต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ถือว่าได้ปฏิบัติตามทฤษฎี ส่วนคำตอบหรือต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ถือว่าไม่ได้ปฏิบัติตามทฤษฎี ทั้งนี้ เกณฑ์ดังกล่าวได้มาจากการศึกษารวมคัตที่เกี่ยวข้อทางจิตวิทยาการศึกษา จิตวิทยาสังคม และ เรื่องของบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาโดยตรง กล่าวคือ

1. บุคคลทุกคนรับรู้คัดสรร (Selective perception) ตามประสบการณ์ และบริบท (Eysenck, 1972) ดังนั้นอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการและนิสิตนักศึกษาในความดูแลจึงรับรู้คัดสรรเช่นกัน

2. ผลการวิจัยของเดรเวอร์ (Drever, 1993) บ่งชี้ว่า การคัดสรรที่เกิดขึ้นในกระบวนการของความคิด หมายถึง การปฏิเสธสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องที่อยู่นอกเหนือกระบวนการ ในการดำเนินการคัดสรรของบุคคล

3. โปรแกรมให้คำปรึกษาจำเป็นต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 3 อย่าง คือ เป้าหมาย บริบท และการวางแผน โดยอาจารย์และนิสิตศึกษาจะมองเห็นองค์ประกอบเหล่านี้แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจารย์จะเป็นผู้ที่มองโลกทัศน์กว้างและไกลกว่านักศึกษา ซึ่งนักศึกษามองค่อนข้างแคบ (Keating, 1990 and Barr, 1990)

4. แนวคิดของชีกเกอร์ริง (Chickering, 1993) กล่าวว่า พื้นฐานของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาที่ตัดต้องวางอยู่บนความนับถือซึ่งกันและกัน ส่วนในความคิดเห็นที่แตกต่างกันนั้น อาจารย์กับนักศึกษารับรู้ต่างกันในหลาย ๆ เรื่องทั้งประสบการณ์ ความคิด ความรู้สึก ความเชื่อ และความคาดหวัง ซึ่งแตกต่างกันทั้งประเภทและระดับ

จากหลักฐานการอ้างอิงทางวิชาการและเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงมีความเชื่อมั่นในการใช้เกณฑ์ร้อยละ 75:50 หรือร้อยละ 50:75 ขึ้นไปเป็นเกณฑ์ในการตัดสินในการวิจัยครั้งนี้ โดยคณะผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นหน่วยวิเคราะห์จำนวนอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการและนิสิตนักศึกษาในความดูแลเป็นค่าร้อยละของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดในแต่ละกลุ่ม ประกอบด้วย การวิจัยทางการอุดมศึกษา ซึ่งเป็นทางสังคมศาสตร์นั้น ไม่สามารถกำหนดเกณฑ์ว่า ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามบทบาททฤษฎีที่นำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม ซึ่งคณะผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยตัดสินที่ 50 % ซึ่งเป็นครั้งหนึ่ง ทั้งนี้คณะผู้วิจัยใช้มาตรวัดแบบช่วง (Interval Scale) โดยแบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 25%, 50%, 75%, 100% ถ้าตัดผ่านตามเกณฑ์ครั้งหนึ่งที่ใช้โดยทั่วไป การวัดเชิงสังคมศาสตร์ยังมีความคลาดเคลื่อนในธรรมชาติของการวิจัย จะได้ค่าสถิติจากการรับรู้ของผู้ตอบแบบสอบถาม (อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ และนิสิตนักศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ) ดังนั้น อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการและนิสิตนักศึกษามีการรับรู้ต่างกันตามเหตุผลที่อ้างอิงดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงอาศัยเกณฑ์สูงกว่าครั้งหนึ่ง (50 %) จากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเป็น 75 % เพราะทางสังคมศาสตร์ยากนักที่จะวัดการรับรู้ได้เต็ม 100 % เป็นเกณฑ์ที่ถือว่าผู้ตอบแบบสอบถามบ่งชี้ว่าอาจารย์ที่ปรึกษาปฏิบัติบทบาทตามรายชื่อที่ถามนั้น

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการให้คำปรึกษา นำมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และคำนวณหาค่าร้อยละเป็นรายชื่อ

ตอนที่ 4 สรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการให้มีบทบาทตามทฤษฎีของวินสตันและคณะอย่างเหมาะสมกับสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

2. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ สรุปประมวลความคิดเห็น แล้วนำมาเสนอในรูปความเรียง ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตาราง ประกอบความเรียงโดยสรุปประเภทเน้นประเด็นเด่นชัด และประเด็นที่พ้องกันกับข้อมูลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามประมวลปัญหาสาเหตุของปัญหาและแนวทางการพัฒนาอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการในบทที่ 4

ขั้นที่ 1

ศึกษาบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการตามทฤษฎีของวินสตันและคณะ ซึ่งเป็นทฤษฎีที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างนิสิตนักศึกษา กับอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ โดยเชื่อว่ากระบวนการให้คำปรึกษาวิชาการที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลให้เกิดการพัฒนา นิสิตนักศึกษาในทุกด้าน ซึ่งทฤษฎีของวินสตันและคณะมี 2 ส่วน ประกอบด้วย บทบาทที่อาจารย์ที่ปรึกษาคิดว่าเป็นบทบาทหลัก แต่เป็นบทบาทรองเมื่อเปรียบเทียบกับบทบาทที่พึงประสงค์แท้จริง 10 ข้อ ถ้าอาจารย์ที่ปรึกษาปฏิบัติได้ตามนี้ก็คือว่าเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการตามความคิดดั้งเดิมสมบูรณ์แล้ว แต่ทฤษฎีนี้ยังมีอีก 7 ข้อ ซึ่งถ้าอาจารย์ที่ปรึกษาต้องการจัดกระทำต่อนิสิตนักศึกษาให้เกิดการพัฒนาควรปฏิบัติด้วย เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายของการให้คำปรึกษาวิชาการเชิงพัฒนา ผู้วิจัยได้นำบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการตามทฤษฎีของวินสตันและคณะ 17 ข้อ มาศึกษาบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการตามการปฏิบัติจริงจากการรับรู้ของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ นิสิตนักศึกษา และผู้บริหารสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

ขั้นที่ 2

ศึกษาทำช่องว่างระหว่างบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการตามทฤษฎีของวินสตันและคณะ กับบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการตามการปฏิบัติจริงว่ามีบทบาทใดที่ไม่ปฏิบัติตามทฤษฎี

ขั้นที่ 3

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ตามทฤษฎีของวินสตันและคณะ
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ระหว่างมหาวิทยาลัยส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
4. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการให้มีบทบาทตามทฤษฎีของวินสตันและคณะ อย่างเหมาะสมกับสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

ขั้นที่ 4

ออกแบบวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษา วิชาการ และนิสิตนักศึกษา ในมหาวิทยาลัยจำกัดรับสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยทั้งในส่วนกลางและ ส่วนภูมิภาค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

แบบสอบถาม อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการและนิสิตนักศึกษาในการประเมินพฤติกรรม ในการเสนอบทบาทตามการรับรู้ของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการและนิสิตนักศึกษา โดยคณะทำงาน 4 คน ร่วมกันสร้างขึ้น จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีของวินสตันและคณะ

แบบสัมภาษณ์ ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาอาจารย์ที่ปรึกษา วิชาการให้สามารถดำเนินบทบาทได้อย่างเหมาะสม

ขั้นที่ 5

การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ (รายละเอียดอยู่ในบทที่ 3 หน้า 52-53) และเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยส่งให้อาจารย์ ที่ปรึกษาวิชาการและนิสิตนักศึกษา วิเคราะห์เป็นค่าร้อยละของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม ในส่วน ของปัญหาและอุปสรรค ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สาระและประมวลสรุปไว้ หลังจากนั้นได้นำความแตก ต่างจากทฤษฎีซึ่งวัดโดยเกณฑ์ 75:50 หรือ 50:75 (อาจารย์และนิสิตนักศึกษา) เป็นประเด็นใน การออกแบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร เพื่อหาแนวทางแก้ไขและพัฒนา โดยการวิเคราะห์สาระและ ประมวลสรุป

ขั้นที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและเสนอแนะ